

**ATT:n marraskisojen tuomarihaastattelu:
Mia Laamanen**

Haastattelu: Tuija Soini

Julkaisija: Agility Sports Bulletin ABS lehti

Teksti julkaistu aikaisemmin 1/2006 ASB-lehdessä, lupa jutun julkaisuun näillä sivuilla saatu haastattelijalta ja ASB-lehdeltä

Marraskuun virallisten kilpailujemme tuomarina toimi vuoden 2006 MM kilpailuihin tuomarikutsun saanut Mia Laamanen. Sunnuntaitoimittajana heräsi kiinnostus tiedustella, mitä hän tuomarina näkee ja kokee radalla. Kysymyslistasta paisui myös tiedustelevaan hänen näkemyksiään agilitystä yleensä. Mia lupautui ystävällisesti vastaamaan maratonkysymyksiin ja kertoi auliisti omista näkemyksistään sekä tuomarina että kilpailijana. Suuri kiitos aina positiiviselle ja radoilla myötälävälle tuomari Mia Laamaselle tästä haastattelusta!

1. Mitä mielestäsi eri tasoluokissa (1, 2 ja 3) tulisi osata? Mihin kiinnität eri tasoluokan rataa suunnitellessasi huomiota?

Minulle tärkeimpänä on, että ykkösluokan koirakko osaa kaikki esteet. Perusetenemisen esteeltä toiselle tulisi sujua, koiraa pitäisi pystyä ohjaamaan molemmilta puolilta ilman ongelmia. Radalla tulee yleensä vastaan pari puolenvaihtotilannetta, joten perusohjauksista koiran edessä leikkaus eli valssi sekä takana leikkaus olisi hyvä osata. Tilanteesta ja parista riippuen ohjaaja valitsee jatkoa ajatellen koirakolle edullisemman vaihtoehdon ohjaukseen. Usein on eduksi myös, jos lähtötilanteessa koiran voi joko jättää lähtöön tai tarvittaessa suorittaa yhtäaikaisen startin. Lyhyesti siis: ykkösluokkalaisen koirakon pitäisi osata vähintäänkin esteet, pari puolenvaihtoa ja perusetenemistä.

Kakkosluokassa radoille tulee mukaan enemmän ohjauksuvioita, lähettämistä ja lähestymisiä esteille hieman vaikeammista kulmista. Etua koirakko saa, jos ohjaaja voi sijoittua esteistä hieman kauemmas ja koira toimii itsenäisemmin eli on estevarma.

Vaatimukset kasvavat ykkösiin nähden lähinnä lähestymiskulmissa esteille, estevarmuudessa ja koirakon yhteistyössä.

Kolmosluokassa erittäin hyvä estevarmuus, erilaisten ohjaustekniikoiden osaaminen ja radan lukutaito nousevat hyvin tärkeiksi elementeiksi. Kaikki variaatiot lähdössä, lähestymiset ja poistumiset kaikilta esteiltä on hallittava voidakseen suorittaa radan mahdollisimman hyvin. Rataa on osattava lukea, miten esteitä kannattaa lähestyä, että koira kykenee vauhdikkaasti ja helposti jatkamaan etenemistä radalla. Ohjaajan siirtyminen ja sijoittuminen jatkoa ajatellen sopivaan paikkaan, kun koira suorittaa esteen/esteitä nousee tärkeäksi tekijäksi.

2. Millainen on onnistunut ihanneajan asetukseksi?

Ihanneajan määrittystä varten rata mitataan aina. Minulla on ollut useamman vuoden samat etenemisnopeudet, joita pyöristän joko alemmas tai ylemmäs ja radan profiili ratkaisee viime kädessä, mihin suuntaan aikaa pyöristetään. Hyvä ihanne aika ei ole pelkästään matematiikkaan perustuva aika siitä kuinka pitkä rata on ja mikä on sen suunniteltu etenemä. Radan profiilin ymmärtäminen eli ymmärrys siitä mikä tekee radasta hitaamman ja nopeamman onkin kaikkein haastavinta. Radan etenemä on silloin oikea, kun perusetenemisellä koiran vauhti säilyy optimaalisena koko radan ajan. Oikea etenemä ei esimerkiksi kestä monia ylipitkiä kaarroksia, koiran hukkaamista radalla, koiran uudelleenasettelua oikeaan lähestymiskulmaan esteeseen nähden tms. virheitä ja virittelyä. Huomattava on, että oikea etenemä huomioi koiran linjaamisen oikeaan lähestymiskulmaan esteeseen nähden, jos linjauksesta on etua jatkoa ajatellen. Tällöin koiran vauhti säilyy parhaana mahdollisena. Päätelmiä ihanneajan sopivuudesta ei voi tehdä pelkästään tuloslistoja lukemalla, koska tuloslistoilta eivät näy suoritusaikaa pidentäneet virheet.

3. Näkemyksesi eri tasoluokkien ohjaajien ohjaustaidoista/ koirakoiden yhteistyöstä yleensä?

Tähän ei ole mitään yleispätevää vastausta. Minuun tekee aina syvän vaikutuksen, kun näen suunnittelemani radan suorittamiseksi onnistuneita ratkaisuja – ratkaisuja, joita ei ole välttämättä itselle tullut mieleen toteuttaa tässä tilanteessa. Tämä on lajimme paras anti. Pelkästään yhtä oikeaa ratkaisua ei ole olemassa, vaan kaikki riippuu tilanteesta, koirasta ja ohjaajasta. On upeaa nähdä, kun ohjaaja on tehnyt työtä oman valmentautumisensa kanssa, luottaa omiin ratkaisuihinsa ja suorittaa radan niiden mukaisesti.

Yleisesti ottaen, radan lukutaitoa voisi opettaa enemmän. Sitä tulisi osata jo ykkösluokasta asti suhteessa koiran tasoon. Radan lukua tulisi pohtia erityisesti koiran näkökulmasta: ”Mitä koira näkee radalla edetessään?” tai, ”Minne koira menee, kun ohjaaja tekee tällaisen ohjausliikkeen?” Radanlukutaitoon liittyy myös oman koiran tuntemus, eri koirat toimivat eri tavoin samoin kuin eri ohjaajat toimivat eri tavoin.

4. Näkemyksesi eri tasoluokkien ohjaajien ohjaustaidoista/ koirakoiden yhteistyöstä 19. - 20.11.2005 Turussa ATT: kisoissa? Mm. miksi niin moni sortui väärään rataan?

Yleisesti ottaen ATT:n kisoissa taso oli oikein hyvä, samoin koirakoiden yhteistyö. On vaikea yleistää, että mistä monien suorituksien hylkääminen johtui. Usein ohjaajan oikea asenne radalle lähettäessä on avainasemassa. Radalle lähdetään aina tekemään töitä parhaan mahdollisen suorituksen toteuttamiseksi, epävarmalla tai luovuttaneella mielialalla on onnistuminen huomattavasti vaikeampaa. Radan lukutaito on myös tärkeää, jotta osaa arvioida ja ennakoida koiralle vastaan tulevat tilanteet oikein, joskus vauhti saattaa yllättää. Ohjeet minne rata jatkuu tämän tilanteen jälkeen, on osattava antaa riittävän ajoissa ja oikea-aikaisesti, jotta koira pystyy reagoimaan niihin. Etenkin kolmosluokissa tulokset ovat paljon kiinni ohjaajien keskittymisestä. Jos ohjaajan keskittyminen herpaantuu, tilanne karkaa helposti käsistä. Myös eri variaatioiden osaaminen esteitä lähestyttäessä ja niiltä poistuttaessa on suureksi eduksi. Ja nimenomaan kaikilta esteiltä; kontakteilta, pujottelulta, pituudelta jne. Este kuin este tulisi hallita.

5. Kieltovirheiden määrittäminen voi joskus olla hankalaa, miten Sinä määrittäisit sen eri esteille? Onko estetyypillä väliä (lähestyminen, poistuminen, kaarrokset jne.)

Säännöt on hyvä lähde aiheeseen, sieltä saa selkeät vastaukset mikä on kielto: koira pysähtyy radalla, koira joutuu palaamaan esteelle tai ohittaa, alittaa esteen jne. Tärkeintä on aina itse miettiä, mikä on oikea suoritus esteeltä toiselle. Mikäli siirtyminen esteeltä toiselle selkeästi häiriintyy, tulee tuomarin arvioida onko kyseessä kieltovirhe vai ei.

6. Kertoisitko jotain 19.-20.11.05 radoista?

Jälkeenpäin ajatellen muuttaisin vain kahta rataa ja niitäkin kumpaakin vain yhden esteen osalta. Kakkosluokan maksien hyppyradalla kääntäisin yhtä estettä ja kolmosluokan maksien radalla vaihtaisin yhden esteen osalta numerointia. Pyrin ratasuunnittelussa siihen, ettei koira joudu luontaisen hyppykaarensa pituuden takia väärään paikkaan. Ns. lyhyt hyppyisen ja pitkä hyppyisen koiran tulee voida suorittaa esteet tasapuolisesti. Ohjaajan tulee aina kuitenkin tehdä töitä sen eteen, että koira kykenee suoriutumaan esteistä ja ohjaajan taidoista on kiinni tuleeko viesti riittävän ajoissa. Tavoite on, että koiran näkökohdasta esteet voi suorittaa turvallisesti, turhaan sitä kuluttamatta, vauhdista ja tekniikasta tinkimättä.

7. Mihin mielestäsi harjoituksissa tulisi nykytasolla kiinnittää erityistä huomiota?

Vaikea sanoa, mitä kenenkin tulisi harjoitella. Yleisesti ottaen koulutuksessa olisi hyvä panostaa estevarmuuteen kaikilla esteillä. Koiran tulisi ymmärtää, millainen on kunkin esteen perussuoritus, miten sitä lähestytään ja miten sieltä poistutaan, on ohjaaja sitten lähes missä tahansa. Koiran tulisi myös ymmärtää, mitä tarkoittaa, kun ohjaaja alkaa tehdä jotain tiettyä ohjausliikettä, esimerkiksi aloittaa valssia tai ennakoi lähetettävän esteen jälkeen tehtävää käännöstä. Erilaisia lähtötilanteita on tärkeää harjoitella, että on vaihtoehtoja takataskussa erilaisiin lähtökuvioihin. Perusohjauskuviot ovat hyvä perusta, joita on myös kerrattava ja vahvistettava.

Erittäin tärkeää on ylläpitää koiran motivaatio ja halu suorittaa muistamalla palkata koira treeneissä – oikea-aikaisesti ja usein!

Erytsohjauskuvioita kuten ”olanyliheittoja”, ”puolivalssseja”, ”huijausvetoja” jne. on myös harjoiteltava, niin että ne sujuvat tarvittaessa.

Ohjaajan omaa kestävyttä radalla on tarpeen myös harjoitella tekemällä erilaisia harjoituksia. Esimerkiksi nopeatempoisia ratoja, joissa toistuu sama ohjauskuvio peräkkäin hieman eri tilanteissa. Harjoitella voisi myös erityyppisiä ratoja eri teemoilla: ”tulos tai ulos”, keskittymistä vaativia ylipitkiä ratoja, kontaktien jälkeinen elämä, rytmin vaihtuminen, jne. Ytimekkäästi sanottuna: monipuolisuutta harjoitteluun palkkaa säästelemättä!

8. Vaikuttaako tuleva tehtävä MM 2006 kisojen tuomarina ratasuunnitteluusi? Jos vaikuttaa, niin miten?

Tuleva tehtävä ei vielä vaikuta ratasuunnitteluun. Vuosi tulee olemaan haastava sekä suunniteltavien ratamäärien että arvosteltavien koirakoiden määrän takia. Haastavinta on ymmärtää, mikä tekee kunkin radan vaikeaksi ja minkä tyyppiselle koiralle, ja sama toisinpäin - mikä tekee ko. radan helpoksi. Valmistautuminen tehtävään on enemmänkin ratojen analysointia ja myös kisaajien haastattelemista, kuinka he kokivat jonkin tietyn radan. Juttelen paljon eri kilpailijoiden kanssa radoistani, erilaisista esteyhdistelmistä, lähestymisistä eri esteille ja rytmityksestä radalla. Myös yllämainittu ihanneaikalogiikka, ymmärrys erilaisten rataprofiilien etenemisnopeus on analyysin kohteena.

9. Olet nähnyt paljon kisoja ja kisaajia eri puolella Suomea, miten haluaisit tulevan lajiliiton vaikuttavan lajimme kehitykseen?

Lajiliitto antaa lajille mahdollisuuden kehittyä ja näen kehityksen aina mahdollisuutena, en niinkään uhkana. Tulisi pohtia, mitä lajissa tulevaisuudessa halutaan ja suunnitella sitä. Hyväksi koetut käytännöt kannattaa ilman muuta muistaa ja hyödyntää. Kaikki ei voi olla heti valmiina, jonka vuoksi keskustelua on hyvä käydä, kuten on kiivaasti käyty esim. lisenssiasiasta. Lajin parissa on monenlaisia harrastajia; osa toimii monella alueella, osa haluaa vain kilpailla, osa kouluttaa, jotkut pitävää yhdistystoiminnasta jne. Toisten mielipiteiden kuunteleminen on tärkeää ja lisää yhteisymmärrystä eri vaikutusryhmien välillä agilityn eduksi.

10. Muita kommentteja?

Toivoisin, että nauttisitte agilitystä – juuri niin, kuin lajia haluatte harrastaa. Ensikontaktini agilityyn tapahtui 6.12.2005 menehtyneen suomenlapinkoira Epin kanssa ja tästä johtuen olen viime päivinä paljon muistellut vanhoja asioita. Erityisesti mielessä on nyt kirkkaana ensihetket yhdessä Epin kanssa: Epin tulo perheeseen, sen kujeet ja ”paheet”, uudet tutut, ensimmäiset treenit, onnistumisen hetket ja ekat kilpailut. Noista hetkistä on jo kulunut aikaa – nämä muistot ovat jäljellä kun Epi on nyt poissa.

Mieleen tulee myös paljon muuta: AgiToko Dogs ry:n perustaminen, kouluttaminen säällä kuin säällä viikosta toiseen – vuodesta toiseen, kilpailujen järjestäminen ja tuomariksi ryhtyminen. Aikaa on agilityn parissa kulunut noin 14 vuotta ja joskus on hyvä miettiä, miten tähän on tultu ja miten tästä eteenpäin.

Suosittelen lämpimästi pohtimaan seuraavia asioita: Miksi sinä harrastat agilityä? Mistä saat ilon agilityssä? Jos kilpailet, koulutat, olet yhdistysaktiivi, jne., niin miksi? Miksi joku muu saa ilon siitä osasta agilityä, jota et ehkä itse niin paljon halua tehdä?

Näiden asioiden pohtiminen lisää ymmärrystä lajista sekä agilityharrastajien kesken. Agility on juuri sellainen laji, kuin sitä harrastavat henkilöt haluavat sen olevan. Toimikaamme siis yhdessä tämän mahtavan lajin parissa sitä kehittäen ja siitä nauttien.

Lopuksi haluan toivottaa kaikille Menestyksestä Koiraharrastusvuotta 2006!